

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Antonína Koukala v právní věci žalobce: **J. K.**, proti žalovanému **1) Finanční úřad pro Prahu 3**, Praha 3, Orebitská 18 a **2) Finanční ředitelství pro hlavní město Prahu**, Praha 1, Štěpánská 28, v řízení o žalobě proti rozhodnutím Finančního úřadu pro Prahu 3 ze dne 15. 10. 2001 č. j. 147957/01/003912/6650 a ze dne 15. 10. 2001 č. j. 147964/01/003912/6650 a proti rozhodnutí Finančního ředitelství pro hlavní město Prahu ze dne 4. 9. 2001 č. j. FŘ-5592/15/01 a ze dne 4. 9. 2001 č. j. FŘ-5593/15/01, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 38 Ca 606/2001, o návrhu na vyloučení soudců správního úseku Městského soudu v Praze z projednávání a rozhodnutí této věci,

t a k t o :

Soudkyně Městského soudu v Praze JUDr. Karla Cháberová, JUDr. Blanka Bendová, JUDr. Naděžda Treschlová a JUDr. Jana Neckářová **nejsou vyloučeny** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 38 Ca 606/2001.

O d ů v o d n ě n í :

Ve shora uvedené právní věci podal žalobce u Městského soudu v Praze dne 28. 11. 2001 žalobu, kterou se domáhá zrušení rozhodnutí Finančního úřadu pro Prahu 3 ze dne 15. 10. 2001 č. j. 147957/01/003912/6650 a ze dne 15. 10. 2001 č. j. 147964/01/003912/6650 a rozhodnutí Finančního ředitelství pro hlavní město Prahu ze dne 4. 9. 2001 č. j. FŘ-5592/15/01 a ze dne 4. 9. 2001 č. j. FŘ-5593/15/01 a dále toho, aby Finančnímu úřadu pro Prahu 3 bylo soudem uloženo, aby ve lhůtě do 30 dnů od právní moci rozhodnutí doručil žalobci platební výměry ze dne 13. 9. 1999 č. 990001491 a ze dne 2. 11. 1999 č. 990001623. Současně s podáním žaloby žalobce požádal s ohledem na své majetkové poměry a s ohledem na skutečnost, že na jeho majetek byl dne 20. 10. 1998 prohlášen konkurz, aby mu bylo přiznáno osvobození od soudních poplatků.

Usnesením ze dne 7. 4. 2003 č. j. 38 Ca 606/2001-31 Městský soud v Praze žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků zamítl. V dané věci vycházel soud ze zjištění učiněných ze správních spisů, které si vyžádal. Dále citoval ustanovení § 130 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb. (soudní řád správní – dále jen s. ř. s.) účinného od 1. 1. 2003 a konstatoval, že vzhledem k tomu, že v daném případě se jedná o žalobu proti rozhodnutím vydaným v oblasti veřejné správy správními orgány, posoudil žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků podle nové právní úpravy. Citoval ustanovení § 36

odst. 3 s. ř. s., podle něhož účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv zařízení odejme, popř. i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popř. neodůvodňovaly. Po posouzení žalobních námitek

dospěl k závěru, že žaloba žalobce je zjevně neúspěšná, a proto žádost o osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s. zamítl.

Podáním ze dne 18. 4. 2003 vznesl žalobce námitku podjatosti Městského soudu v Praze a podáním ze dne 28. 4. 2003 podal kasační stížnost proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 4. 2003 č. j. 38 Ca 606/2001-31, kterým byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků.

V podání, jímž vznáší námitku podjatosti Městského soudu v Praze, poukazuje žalobce především na rozhodnutí Městského soudu v Praze, jímž byla zamítnuta jeho žádost o osvobození od soudních poplatků. Pozastavuje se nad urychleným rozhodnutím v této věci a poukazuje na jím podanou stížnost (podána 4. 3. 2003) se závěrem, že předmětné urychlené rozhodnutí má pravděpodobně ten účel, aby stížnost mohla být shledána nedůvodnou. Žalobce dále uvedl, že z odůvodnění usnesení ze dne 7. 4. 2003 zcela zřejmě vyplývá, že soud se jeho návrhem na osvobození od soudních poplatků nezabýval, když dovodil, že se jedná o žalobu zjevně bezúspěšnou. Zdůraznil, že jestliže v předmětném řízení jde zejména o určení, zda má být po prohlášení konkurzu v daňovém řízení doručováno pouze správci konkurzní podstaty a nikoliv úpadci, pak je důvod zamítnutí žádosti o osvobození poplatků z toho důvodu, že bylo doručeno právě správci konkurzní podstaty, v rozporu se základními soudními principy, které by nepodjatý soud nikdy nemohl popřít. Jinými slovy, aniž bylo ve věci samé jednáno a rozhodováno, byla žaloba předem zamítnuta. Citoval ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s. a dovozoval, že tato podmínka zakládá vyloučení soudců z projednávání a rozhodování věci nikoliv pouze pro jejich skutečně prokázanou podjatost, ale již tehdy, jestliže lze mít o této nepodjatosti pochybnost. Uvedl dále, že i když z citovaného ustanovení § 8 zároveň vyplývá, že soudcovu podjatost nelze dovozovat na okolnostech, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jiných věcech, pak se lze domnívat, že tato situace zakládá jakousi „neotřesitelnou“ pozici soudce v soudním řízení vůči jeho účastníkům. Z výše uvedených důvodů navrhl, aby celá tato věc byla přikázána v souladu s ustanovením § 9 odst. 1 s. ř. s. jinému krajskému soudu, protože lze mít zcela důvodnou pochybnost o nepodjatosti všech soudců Městského soudu v Praze.

Ke vznesené námitce podjatosti se vyjádřili soudci specializovaných senátů Městského soudu v Praze. Soudkyně JUDr. Karla Cháberová ve svém vyjádření uvedla, že nemá žádný poměr k projednávané věci ani k účastníkům řízení. Nepodílela se na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Z vyjádření JUDr. Blanky Bendové vyplývá, že nemá žádný vztah k projednávané věci ani k účastníkům řízení. Nepodílela se na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu. Soudkyně JUDr. Naděžda Treschlová ve svém vyjádření uvedla, že nemá žádný poměr k projednávané věci ani k účastníkům řízení. Nepodílela se na projednávání nebo rozhodnutí věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Soudkyně JUDr. Jana Neckářová ve svém vyjádření uvedla, že nemá žádný poměr k projednávané věci ani k účastníkům. Nepodílela se na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu ani v předchozím soudním řízení.

Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v projednávané věci, nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

Nao 25/2003 - 49

V daném případě žalobce žádal o přikázání věci podle § 9 odst. 1 s. ř. s. jinému krajskému soudu, protože podle jeho názoru lze mít zcela důvodnou pochybnost o nepodjatosti všech soudců Městského soudu v Praze. Spis byl předložen s vyjádřením soudců specializovaných senátů Městského soudu v Praze, z jejichž vyjádření nevyplývá poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům ani jiné okolnosti, které by mohly zakládat důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Žalobce sice svou námitku podjatosti nekonkretizoval ve vztahu k jednotlivým soudcům, ale protože z jeho podání zcela jednoznačně plyne, že důvodem pro postup podle § 9 odst. 1 s. ř. s. a pochybnosti o nepodjatosti všech soudců Městského soudu v Praze je usnesení tohoto soudu ze dne 7. 4. 2003 č. j. 38 Ca 606/2001-31, jímž byla zamítnuta jeho žádost o osvobození od soudních poplatků, rozhodl Nejvyšší správní soud o soudcích senátu 6A, kteří jsou rozvrhem práce povoláni k rozhodnutí o této věci.

V projednávané věci žádný z důvodů podjatosti výše uvedených soudců Městského soudu v Praze zjištěn nebyl. Důvodem návrhu na vyloučení soudců Městského soudu v Praze je, jak vyplývá z podání ze dne 18. 4. 2003, rozhodnutí tohoto soudu ze dne 7. 4. 2003, jímž byla zamítnuta žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků. Podle názoru žalobce z tohoto usnesení zcela jednoznačně vyplývá, že soud se podaným návrhem nijak nezabýval, když dovodil, že se jedná o žalobu zjevně neúspěšnou, případně mu unikl důvod podané žaloby. Podle názoru žalobce, jde-li v předmětném řízení zejména o určení, zda má být po prohlášení konkurzu v daňovém řízení doručováno pouze správci konkurzní podstaty a nikoliv úpadci, pak je důvod zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků z toho důvodu, že bylo doručeno právě správci konkurzní podstaty, v rozporu se základními soudními principy, které by nepodjatý soud nikdy nemohl popřít. Žalobce tedy dovozuje, že aniž bylo ve věci samé jednáno a rozhodnuto, byla žaloba předem zamítnuta.

S výše uvedenými tvrzeními žalobce nelze souhlasit. Především je nutno zdůraznit, že rozhodně nelze vycházet z toho, že žaloba byla zamítnuta. O žalobě podané žalobcem totiž rozhodnuto dosud nebylo. V dané věci bylo pouze rozhodnuto o žádosti žalobce o osvobození od soudních poplatků. Městský soud v Praze postupoval podle ustanovení § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, účinného od 1. 1. 2003, podle něhož (věta první a druhá) účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Je-li tedy podle účinné právní úpravy zjevná neúspěšnost návrhu koncipována jako důvod pro zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků, nelze považovat postup soudců, kteří svůj právní názor na věc vyjádřili v rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků, za důvod k pochybnostem o jejich nepodjatosti. Takový postup zákonné ustanovení § 36 odst. 3 věta druhá s. ř. s. totiž

umožňuje. Ostatně obdobná právní úprava je zakotvena i v ustanovení § 138 odst. 1 občanského soudního řádu. Nutno tedy uzavřít, že žalobcem namítaný postup Městského soudu v Praze podle ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. nelze sám o sobě považovat za důvod pochybovat o nepodjatosti soudců, kteří v této věci rozhodli, neboť jde o okolnost, která spočívá v postupu soudce v projednávané věci, který zákon ve svém ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. umožňuje. Nutno tedy vycházet z toho, že podle platné právní úpravy důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v projednávané věci, a to ani v případě, že by rozhodnutí tohoto soudce nebylo správné. K uvedenému nutno podotknout, že poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávané věci, tedy zejména v případech, kdy mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech. Soudcův poměr k účastníkům nebo k jejich zástupcům může být založen především příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem, (ať již zjevně přátelským či nepřátelským) může jít o vztah ekonomické závislosti. V daném případě však žádná z těchto skutečností nebyla zjištěna a

Nao 25/2003 - 50

žalobcem ani tvrzena. Jiný důvod podjatosti soudců Městského soudu v Praze žalobcem vznesen nebyl. Pokud pak žalobce namítal, že uvedeným postupem je založena jakási „neotřesitelná“ pozice soudce v soudním řízení vůči jeho účastníkům, nutno konstatovat, že ani s tímto tvrzením nelze souhlasit. Podle poučení obsaženého v usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 4. 2003, lze podat proti uvedenému usnesení kasační stížnost za podmínek uvedených v ustanovení § 102 a násl. s. ř. s. u Městského soudu v Praze s tím, že o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Z obsahu spisu plyne, že žalobce této možnosti využil a podáním ze dne 28. 4. 2003 podal proti výše označenému usnesení Městského soudu v Praze kasační stížnost. Důvody podjatosti uplatněné žalobcem, které jsou v podstatě námitkami proti postupu soudu vyjádřenému v usnesení, jímž byla zamítnuta žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků, by mohl eventuelně žalobce uplatnit i v kasační stížnosti proti meritornímu rozhodnutí ve věci (§ 102 s. ř. s.).

Pokud se týká návrhu na přikázání věci jinému soudu téhož stupně podle § 9 odst. 1 s. ř. s. platí, že Nejvyšší správní soud přikáže věc jinému než místně příslušnému krajskému soudu, jestliže pro vyloučení soudců specializovaných senátů místně příslušného soudu nelze sestavit senát. Jde o tzv. delegaci nutnou, podmíněnou vyloučením všech soudců specializovaných senátů místně příslušného soudu, který má věc jako soud věcně a místně příslušný projednat a rozhodnout. Jak vyplývá z výše uvedeného závěru, Nejvyšší správní soud neshledal zákonné důvody pro vyloučení soudců Městského soudu v Praze z projednávání a rozhodnutí věci podle § 8 odst. 1 s. ř. s. a delegace nutná zde tedy nepřipadá v úvahu.

V posuzované věci je třeba uvést, že rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 odst. 1 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Vzhledem k tomu lze vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen výjimečně a ze skutečně závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě. Žalobcem tvrzené důvody, jak bylo výše uvedeno, nejsou tohoto charakteru a důvod pochybovat o nepodjatosti kteréhokoli člena senátu 6 Ca Městského soudu v Praze, jenž má rozhodovat

v dané věci, nelze dovodit ani z vyjádření těchto soudců, v kterých potvrzují, že k věci ani k účastníkům a jejich zástupcům nemají žádný osobní vztah. O případné podjatosti uvedených soudců pak nesvědčí ani jiná skutečnost obsažená ve spise. Pro úsudek o podjatosti soudce a nemožnosti rozhodnout v důsledku toho nestranně a nezávisle není dostačující toliko obecné či subjektivní přesvědčení žalobce. Proto Nejvyšší správní soud rozhodl o námitce podjatosti tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. 6. 2003

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu